

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Erhvervsenheden
Sagsnr.: 21217
Dok.nr.: 546791
Den: 24. juni 2013
Sagsbehandler UHE

**Talen til Samråd AG i Folketingets Udvalg for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri torsdag den 13. juni 2013, kl. 8.00.**

(Det talte ord gælder)

Spørgsmål AG

”Ministeren bedes redegøre for det juridiske grundlag for den nye kompensationsordning for landmænd, der har udlagt randzoner, for det praktiske forløb omkring den fornyede ansøgningsproces og udbetaling samt for planerne for de landmænd, der falder udenfor den nye ordning, herunder hvor mange det drejer sig om.”

Svar:

- Tak for invitationen.
- Jeg har set frem til muligheden for at drøfte randzoner med jer endnu en gang.
- Det er ganske rigtig et slags jubilæumssamråd. Samråd nummer 10, som kommer oveni de omkring 350 spørgsmål, jeg efterhånden har besvaret om randzonerne.
- I har bedt mig om at redegøre for en række opklarende spørgsmål til den kompensationsordning, som Fødevareministeriet er ved at forberede – den såkaldte de minimis-ordning. Det vender jeg tilbage til om et øjeblik.

Jeg vil nemlig gerne indlede med at gøre fire ting klart omkring forløbet siden december 2012 og frem til i dag.

- For det første; jeg har ikke vildledt nogen.
- For det andet; jeg har ikke løjet.
- For det tredje; jeg har søgt Kammeradvokatens vurderinger, og jeg har fulgt dem.
- Og for det fjerde, så vil jeg sige, at jeg gennem hele forløbet har fulgt sagen nøje, og når virkeligheden ændrede sig, har jeg, Fødevareministeriet og regeringen truffet de nødvendige beslutninger.
- Altså, når virkeligheden har flyttet sig, så er vi flyttet med, og Folketinget er blevet holdt nøje orienteret om situationen.
- Så når udvalget har bedt mig om at redegøre for forløbet fra underkendelsen af vandplanerne i december 2012 til samrådet den 8. maj 2013, gør jeg det naturligvis gerne.
- For som I har kunnet læse i svaret på spørgsmål 467 og i andre af det mange svar, så er der rene linjer. Fødevareministeriet og jeg har arbejdet benhårdt på at finde den bedst mulige løsning i en meget vanskelig situation: Fra underkendelsen af vandplanerne i december 2012 til beslutningen i maj 2013 om, at vandplanerne skulle i 6 måneders høring.
- For udgangspunktet var jo, at vi i september 2012, da randzonenloven blev sat i kraft, havde gyldige vandplaner. Det er ret vigtigt også i forhold til den indledning, Mette Bock kom

med. Der var gyldige vandplaner, og der var en kompensationsordning under landdistriktsprogrammet, der var på plads,

- Vi står så nu i en situation, hvor der ikke kan vedtages gyldige vandplaner i 2013. Det er en grotesk situation, hvor de vandplaner, der egentlig var der, er blevet underkendt. Regeringen har derfor besluttet at iværksætte en national tilskudsordning til randzoner – den såkaldte de minimis-ordning.
- Jeg vil gerne gentage, at der ikke forelå nogen beslutning om forlænget høringsproces af vandplaner før den 8. maj i år. Derfor forelå der heller ikke nogen beslutning om iværksættelse af en de minimis-ordning før den 8. maj i år.
- I forløbet fra december 2012 til den 8. maj brugte vi tiden til at undersøge alle tænkelige scenarier og mulige løsninger på de scenarier. Hver en sten blev vendt! Og Folketinget blev holdt underrettet.
- På samrådet den 16. januar 2013, oplyste jeg om status, ud fra de oplysninger vi havde – den virkelighed vi kendte – på det tidspunkt: Vandplanerne var blevet underkendt.
- På samrådet den 8. maj oplyste jeg ligeledes om de beslutninger, som regeringen havde truffet den selvsamme dag, inklusiv regeringens beslutning om iværksættelse af en de minimis-ordning.

- Og på samrådet i dag vil jeg give en status for vores planlagte implementering af denne ordning.
- Og jeg vil gerne gentage endnu engang, at denne løsning – med en national de minimis-ordning – er den bedst mulige løsning i den groteske situation, der opstod, med underkendelsen af vandplanerne.
- Og jeg vil også gerne understrege, at alternativet til de minimis-støtte i 2013 er ingen støtte. Det vil gå hårdt udover de lovlige landmænd, som har udlagt randzonerne i god ro og orden.
- Set i det lys, er det meget svært at forstå den megen modstand mod ordningen, som trods alt sikrer langt de fleste landbrugere den compensation, de havde forventet.
- Når det er sagt, så vil jeg også gerne igen beklage, at de kuldsejlede vandplaner har medført, at nogle landbrugere kommer i klemme i forhold til compensation.
- Men jeg må slå fast, at Kammeradvokaten og Justitsministeriet vurderer, at der ikke er nogen sammenhæng mellem lovens gyldighed og kompensationsordningen. Og såvel Kammeradvokaten som Justitsministeriet vurderer ligeledes, at der ikke er tale om ekspropriation.
- Det kan ikke udelukkes, at randzonestilovens regler efter en konkret bedømmelse kan ramme enkelte landmænd atypisk hårdt, herunder på grund af reduktion af kompensationsniveauet. Det

betyder, at det i sidste instans vil være op til domstolene at bedømme, om den enkelte landmand rammes ekspropriativt.

- Det vil altså sige, at loven gælder, selvom der ikke måtte blive udbetalt kompensation. Og derfor vil jeg gerne understrege, at udbetaling af randzonekompensation ikke er en juridisk nødvendighed, men et politisk valg. Et valg, som regeringen har ønsket at stå ved, også selvom det indebærer en de minimis-løsning.
- Så kommer vi til spørgsmålet om det juridiske grundlag for den nye kompensationsordning for landmænd, der har udlagt randzoner.
- En de minimis-støtteordning er en national støtteordning, der i dette tilfælde indebærer, at staten afholder alle udgifter til kompensation. Det vil sige, at der ikke er EU-midler involveret. Randzonestøtten skal udbetales i henhold til betingelserne i Kommissionens forordning 1535/2007.
- En grundlæggende regel er således, at støtte under denne de minimis-forordning, som gælder for randzoneordningen, skal ligge under et loft på 7.500 EURO – eller ca. 56.000 kr. – for den enkelte landbruger over tre år.
- Desuden kan der ifølge de minimis-forordningen ikke udbetales støtte, såfremt ansøgerens virksomhed er i betalingsstandsning eller under konkurs. For selskaber gælder der særlige regler.

- Endelig er der et såkaldt landeloft på de minimis-støtte på ca. 450 mio. kr. over tre regnskabsår. Det vil sige, at der i Danmark samlet set må udbetales ca. 450 mio. kr. i de minimis-støtte over tre år.
- Den aktuelle de minimis-støtte for udlæg af randzoner i 2012/13 skønnes at udgøre ca. 78 mio. kr. Og der er på baggrund af NaturErhvervstyrelsens foreløbige sonderinger, ingen grund til at tro, at landeloftet får betydning i forhold til udbetalingen af randzonekompensation.
- Finansudvalget vil på udvalgets næste møde blive forelagt et aktstykke, der sikrer hjemmel og finansiering af ordningen.
- Der vil herefter blive udstedt en bekendtgørelse, hvorefter der – inden for de minimis-reglerne – beregnes støtte efter de samme støttesatser og støttebetingelser som den oprindelige kompensationsbekendtgørelse.

Hvad angår det praktiske forløb om ansøgning og udbetaling, kan jeg oplyse følgende:

- I øjeblikket er NaturErhvervstyrelsen ved at etablere en spørgsmål/svar-guide på styrelsens hjemmeside, hvor landbrugerne kan finde information om de minimis-støtteordningen.
- Denne information udbygges løbende hen over sommeren, og vil blandt andet omfatte oplysninger om andre offentlige

myndigheders de minimis-støtteordninger i fald, der måtte findes nogen.

- Samtidig er NaturErhvervstyrelsen i gang med at indsamle oplysninger om den de minimis-støtte til landbrugere, som andre myndigheder har ydet. I den forbindelse har styrelsen skrevet til samtlige ministerier og anmodet om en oversigt over de støtteordninger, som ministerierne har iværksat og udbetalt som de minimis-støtte i medfør af reglerne i 1535/2007, altså EU-reglerne på området.
- Informationerne fra myndighederne vil således indgå i NaturErhvervstyrelsens generelle information til landmændene, ligesom den vil kunne underbygge styrelsens administration og kontrol af de minimis-ordningen.
- Der udarbejdes et supplerende ansøgningsskema i NaturErhvervstyrelsens system Tast-Selv. Det forventes klar i september 2013.
- Landbrugere skal her bekræfte, at der søges om støtte under en de minimis-støtteordning til de randzoner, der er anført i den oprindelige ansøgning i Fællesskemaet.
- Landbrugeren bliver herefter samtidig bedt om at oplyse om eventuel anden de minimis-støtte, som landbrugeren måtte have modtaget siden december 2010, ligesom han skal erklære, at hans virksomhed ikke er i betalingsstandsning eller under konkurs.

- Det er disse erklæringer fra landmanden, der danner udgangspunkt for NaturErhvervstyrelsens vurdering af hans de minimis-ansøgning.
- Der vil altså ikke være krav om, at landbrugeren udarbejder en helt ny ansøgning, fordi markkort og oplysninger om randzoneareal i Fællesskemaet, som er blevet indberettet, vil blive anvendt.
- Det vil alt sammen blive beskrevet i det brev, som NaturErhvervstyrelsen udsender til dem, der har søgt om randzonekompensation i Fællesskemaet.
- Udbetalingen planlægges påbegyndt i december 2013, og de fleste ansøgere forventes dermed at få udbetalingen i begyndelsen af 2014, og de sikres dermed den kompensation, de havde forventet.
- Og så er der de landmænd, der falder uden for den nye ordning. Der vil være nogen, der kommer i klemme, og det skal jeg være den første til at beklage.
- Den væsentligste årsag hertil er, at de rammer loftet. EU har et loft på statsstøtte på 56.000 kr. over tre år. Det betyder, at nogle landbrugere ikke vil kunne få udbetalt den randzonekompensation, de havde forventet, hvis de rammer det loft.

- Tallene i Fællesskemaet for 2013 viser indtil videre, at 16 landbrugere bliver berørt af loftet alene på grund af randzonekompensationen.
- Men vi må forvente, at flere bliver omfattet, fordi nogle landmænd kan have fået de minimis-støtte fra anden side, og det er det, vi er ved at udrede.
- Dertil kommer, at kriseramte landbrug efter de minimis-reglerne ikke kan modtage støtte. Et landbrug, der drives som personligt ejet virksomhed, er kriseramt, hvis det er i betalingsstandsning eller under konkurs.
- For at afdække omfanget af andre de minimis-ordninger er NaturErhvervstyrelsen i gang med at undersøge de minimis-støtteordninger blandt andre ministerier.
- De foreløbige resultater af undersøgelsen peger i retning af et begrænset omfang af støtteordninger, hvor der er udbetalt de minimis-støtte til landbrugere, men det er desværre for tidligt at konkludere noget endeligt om omfanget. Jeg skal dertil tilføje, at den enkelte landmand godt ved, om han har modtaget de minimis-støtte.
- Jeg har naturligvis ønsket at undersøge mulighederne for at hjælpe de landmænd, der bliver ramt af de minimis reglerne, og har i den sammenhæng anmodet Kammeradvokaten om en vurdering.

- Kammeradvokaten har set på, om landbrugere, der får mindre i støtte efter de minimis-ordningen end efter den oprindeligt planlagte EU-medfinansierede ordning, kan og skal kompenseres på anden vis.
- Kammeradvokaten konkluderer, at staten ikke er erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige regler, og at bortfaldet af den EU-medfinansierede kompensationsordning ikke under de givne omstændigheder medfører, at randzonenloven bliver ekspropriativ og endelig, at landbrugerne heller ikke kan støtte ret på andre grundlæggende rettigheder, herunder fx berettiget forventning.
- Der er derfor efter Kammeradvokatens opfattelse ikke anden mulighed for at yde støtte til landbrugerne end efter de minimis-reglerne.
- Jeg vil afslutningsvis sige, at jeg tror, at det snart er ved at være tid til, at vi løfter os og ser på randzonerne lidt fra oven.
- Randzonerne skal hjælpe os med at reducere kvælstofforureningen af vandmiljøet. En forurening som alle Folketingets partier – med mulig undtagelse af Liberal Alliance – har været enige om, at der skal gøres noget ved.
- Det kan vi gøre på flere måder. Vi kan bruge normreduktion, en masse datoregler i gødningsloven, efterafgrøder og randzoner. Alt sammen benhård regulering af erhvervet, hvor det selvfølgelig ikke vækker begejstring.

- Vi vil alle sammen meget gerne have en målrettet og differentieret kvælstofregulering. Vi vil alle sammen meget gerne lægge de generelle virkemidler i form af fast normreduktioner fra os.
- Men der er vi ikke endnu!
- Randzonerne er et skridt på vejen til at reducere vores kvælstof og randzonerne, dem beholder vi.
- For hvis vi ikke har randzonerne, så skal vi reducere på en anden måde. Og det realistiske og reelle alternativ, jeg står med lige nu, er en reduktion af de generelle gødningsnormer på ca. 6 pct. Den reduktion vil koste erhvervet mellem 150 og 400 mio. kr., og så er der naturligvis nul kompensation!
- Det er et alternativ, som jeg ikke ønsker at arbejde for. Men jeg vil holde fast i, at vi skal reducere udledningen af kvælstof.
- Altså, jeg har gjort alt for at sikre lovlydige landmænd kompensation. Jeg har holdt Folketinget løbende og grundigt orienteret. Efter 10 samråd og 350 spørgsmål må vi nu overveje, om vi skal bruge et år mere på randzonerne og på alle mulige detaljer i den sammenhæng.
- Det er jer, der bestemmer, og I skal være så hjerteligt velkomne.
- Men vi kunne også overveje, om det var på tide, at vi brugte noget af vores politiske kapital til at diskutere landbrugernes fremtid. Vi har lige nu en historisk mulighed, efter Natur- og Landbrugskommissionen er kommet med deres anbefalinger, og

efter Vækstteam har peget på, at der er mulighed for at skabe optimisme i landbruget.

- Det kunne vi bruge vores kræfter på, men vi kan jo også vælge at bruge vores kræfter på randzonerne endnu en gang.
- Det er jer, der indkalder i samråd, og det er jer, der bestemmer emnerne. Men jeg ved godt, hvad jeg ville vælge.
- Jeg synes, at landbrugets fremtid er noget vigtigere end at diskutere fnidder-fnadder i randzonerne.